

НАВЧАННЯ УСНОМУ ІНШОМОВНОМУ СПІЛКУВАННЮ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ НА МАТЕРІАЛІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Процес обміну інформацією в сучасному світі відбувається вкрай інтенсивно. В усіх країнах комунікація стає все більш складним соціально-культурним явищем, яке стосується різних видів діяльності і невіддільне від політичного, соціального, економічного, наукового, освітнього і технологічного розвитку. Отже, значний і постійно зростаючий обсяг інформації студенти одержують через засоби масової інформації (ЗМІ), що вимагає пошуків оптимальних шляхів педагогічно цілеспрямованого використання їх у навчанні.

Сучасні ЗМІ представлені пресою, радіо, телебаченням, комп'ютерними мережами, за допомогою яких інформація поширюється на великі територіально розосереджені аудиторії. Періодична преса традиційно є одним з основних засобів у системі масової інформації і пропаганди. Так, матеріали газет містять факти, їхню оцінку, характеристику процесів і тенденцій розвитку сучасної дійсності. Відповідно до своєї позиції газета виражає думку з найважливіших політичних і суспільних проблем, прагне на основі матеріалів, що друкуються, надавати читачу повну інформаційну картину світу, більш глибокому пізнанню якої сприяє володіння іноземними мовами як умови інтеграції особистості в систему світової культури, взаєморозуміння людей і співпраці між ними.

Однак, як засвідчує аналіз, робота з газетним матеріалом у ВНЗ здебільшого є одноманітним процесом, що часто зводиться просто до складання так званих “тисяч друківаних знаків”. Проведені спостереження показують, що студент лише за умови педагогічно доцільно організованої підготовки зможе опанувати активний суспільно-політичний словник, розвивати мовні навички і навчатися спілкуватися в означених рамках.

У психолого-педагогічній і методичній літературі питання використання періодичної преси з метою обґрунтування виховної функції засобів масової комунікації, виявлення впливу засобів масової інформації на студентство досліджуються С.А.Абдоковим, виховання в школярів інтересу до політичних знань С.А.Кіперманом, формування політичної культури молоді Г.А.Аміневим, А.О.Копаньовою. Розробкою форм і методів роботи з газетним матеріалом займалися Н.В.Баранова, Д.В.Малявін, М.С.Латушкіна, Є.В.Розен, С.Г. Тер-Мінасова, О. Г.Фрейдлін та ін.

На жаль, зараз цією проблемою глибоко займаються в основному зарубіжні автори (Jarek Krajka, Stefan Batory, Danny Brassell, B.Daly, Premakumari Dheram, James Andrew Farmer, P. Grundy, Dawn Little, Adam Mickiewicz, Nitya Rani, D.Reach, P.Sanderson Clare Wardman), хоч нині вона не втратила своєї актуальності у процесі вивчення іноземної мови у немовних ВНЗ.

Мета статті – розглянути різноманітні види роботи з періодичними виданнями і способи навчання студентів немовних ВНЗ роботі з газетами у процесі вивчення іноземної мови.

Використання газет на заняттях не нова ідея. Початок було закладено 8 червня 1795 року, коли в газеті Портланд Істерн Геральд (Portland (Maine) Eastern Herald) було опубліковано редакційну статтю, в якій визнана важлива роль газет у наданні інформації, розширенні і збагаченні навчального плану [2]. Оскільки сьогодні особливе значення приділяється навчанню, що базується на першоджерелах, викладачі в усьому світі для усіх рівнів навченості студентів активно використовують газети як доповнення до підручників і як додаткове джерело для читання, письма, математики, природничих наук, історії, економіки, спеціальної освіти та для вивчення іноземної мови. Читаючи документальні нариси, передові статті, рекламні оголошення, тощо, студенти застосовують граматичні і кількісні навички, і усвідомлюють важливість бути в курсі сучасних подій. Дослідження виявлено, що користь від роботи з газетним матеріалом набагато вища, ніж просто отримання актуальної інформації з підручника, а студенти, які читають газетами, показують кращі результати у тестах на розуміння прочитаного і у них краще розвинуте критичне мислення. Використання газет також допомагає студентам виявляти більше співчуття і милосердя, і проявляти більше терпимості до різних культур і думок.

Газети є цінним джерелом навчального матеріалу в рівній мірі і для викладачів іноземної мови і для студентів, які цю мову вивчають. І це є настільки справедливим, що зараз багато мовних курсів використовують реальні або імітовані газетні статті і багато викладачів мають підбірки статей, що організовані за тематичним принципом. Так, багаторівневий курс ділової англійської мови Market Leader базується на матеріалах газети the Financial Times, включаючи і спеціальні курси International Management, Business Law, Banking and Finance, а курс ділової англійської мови International Business використовує матеріали журналу the Economist.

За Д.В. Малявіним у процесі вивчення іноземної мови газети використовують для:

- розвитку різних мовленнєвих компетенцій, включаючи читання та роботу з лексикою/граматикою;
- зосередження уваги на різних аспектах суспільства і культури країни, мова якої вивчається;
- стимулювання дискусії з питань, які висвітлюються в статтях [1:47].

Студенти вважають газети стимулюючим/мотивуючим фактором, оскільки вони пропонують цікаву, релевантну, тематичну і різноманітну інформацію. Для багатьох, вони також дають «ключ» для пізнання іноземного суспільства, його традицій, упереджень, способів мислення. З цих причин, газетна стаття є одним з тих матеріалів, що вимагають прикладання певних зусиль з боку студентів. Щоб полегшити завдання студентам, на перше місце слід поставити інтереси студентів, а на друге – зміст газетного матеріалу.

Для того, щоб навчити студентів працювати з газетою та з медіа новинами Д.Річ (D.Reach)[7] та П.Сендерсон (P.Sanderson)[8] пропонують такі види роботи:

1. Навчайте студентів розрізняти **місцеві, загальнодержавні та міжнародні новини**. Читаючи такі статті, доцільно використовувати карту, щоб розширити розуміння студентами цих понять.
2. Визначте зі студентам різницю між **статтями і рекламними оголошеннями**. Виріжте статті та рекламні оголошеннями із газети, змішайте їх і дайте студентам розділити їх на дві частини. Обговоріть різницю між цілями, які ставив перед собою автор статті і цілями організації, яка опублікувала ту чи іншу рекламу. Нехай студенти спробують дати визначення статті і оголошення, обговорять цілі обох: статті інформують, тоді як рекламні об'яви впливають на купівлю товарів та послуг. Запропонуйте студентам прочитати певне рекламне оголошення і підкреслити іменник і прикметник, які описують рекламований предмет. Обговоріть, чому саме ці прикметники використали для опису даного товару та які інші прикметники можна використати для реклами подібної продукції. Запропонуйте студентам продивитися газету і визначити процент площі, використаної для реклами. Обговоріть отриманий результат.
3. Навчіть студентів розрізняти різні **розділи газети**: новини, редакційні статті (передовиці), економічні, політичні, суспільні, спортивні, інше. Обсудіть характерні риси кожної із них та запропонуйте студентам знайти ці розділи в різних газетах. Потім дайте їм різножанрові вирізки з газет і запропонуйте їм визначити до якої категорії вони відносяться.
4. Розгляньте різницю між **новинами та документальними нарисами**. Яку ціль вони переслідують? Як відрізняється стиль? Запропонуйте студентам знайти ці види статей у газеті і пояснити як вони їх розпізнали.
5. Обсудіть різні **професії людей, які задіяні у випуску газети**: видавець, редактор, репортери, художники, фотографи, макетники, дистриб'ютори, продавці, інші. Обговоріть, як їм слід працювати разом, щоб забезпечити доставку газети до читача. Розгляньте до чого призведе ситуація, якщо одна людина або відділ не справиться зі своєю роботою (чи то написання статті, реклама, доставка, тощо).
6. Визначте **частини газетної статті**: заголовок – це назва статті, яка привертає увагу читача, перший абзац, який подає головну інформацію про новину, і основна частина, яка розкриває зміст першого абзацу, надаючи підтверджуючі факти, данні, події. Розріжте статтю на три частини. Запропонуйте студентам прочитати частини і скласти їх по порядку за схемою. На більш високому рівні, студентам можна запропонувати працювати зі статтею, розрізаною на чотири-п'ять частин. Запропонуйте студентам написати статтю про події, які трапились вдома, в університеті чи в громаді, користуючись даною схемою.
7. Зіграйте зі студентами в гру **“Scavenger Hunt”**: поставте запитання до статті/статей, до розділу/декількох розділів чи до всієї газети залежно від рівня навченості студентів. Розділіть студентів на групи і дайте завдання

знайти відповіді на запитання. Це змусить студентів визначити відповідний розділ газети, знайти статтю, прочитати її, щоб знайти відповідь на запитання. Формат гри стимулює студентів зробити це якнайшвидше і найточніше, і при цьому студенти отримують задоволення від перемоги.

8. Обговоріть з чого складається **процес написання статті**: генерування ідей, постановка питань, використання різноманітних джерел для отримання та підтвердження інформації, написання першого варіанту, його перегляд та редагування, публікація готової статті. Допоможіть студентам усвідомити, що автор завжди намагається задовольнити потреби своїх читачів. Запропонуйте студентам прочитати статтю, визначити мету її написання, аудиторію, на яку вона спрямована, інше. Запропонуйте студентам написати декілька коротких статей, в яких викладені ті ж самі події, але спрямовані на різну читацьку аудиторію.

9. Обговоріть, як **Інтернет, телебачення, та інші сучасні технології впливають на роль газети** у інформуванні населення. До яких змін у викладенні новин це призводить. Запропонуйте студентам зробити доповідь про якусь подію. Вони можуть написати статтю в газету, зробити доповідь по радіо або на телебаченні, записати її на відео касету.

10. Навчіть студентів визначати **головну ідею статті**. Потрібно пояснити студентам, що заголовок статті схожий на назву книги: він написаний більшими буквами і говорить про зміст статті. Виріжте декілька статей із газети, відділіть заголовки від статей і попросіть студентів підібрати потрібний заголовок до кожної статті. Дайте завдання студентам написати заголовок до статті: це дасть змогу студентам самим сформулювати головну ідею статті.

11. Навчіть студентів **розрізняти новини від передовиці**. Дайте студентам різні статті і запропонуйте класифікувати їх на новини і передовиці. Обговоріть різність підходів до висвітлення подій у передовиці і новинах. Прочитайте передовицю. Визначте точку зору автора на висвітлені події. Порівняйте точки зору різних авторів передовиць на одну й ту саму подію, визначте схожість і різницю. Запропонуйте студентам написати листа редактору про те, що їх цікавить. Запропонуйте студентам прочитати статтю і підкреслити факти, які стосуються описаної події: студенти повинні поєднати факти з питаннями "хто, де, коли, чому і як" ("who, where, when, why, and how"). Дайте завдання студентам переписати цю статтю, щоб покращити її.

12. Навчіть студентів працювати з **коміксами**. Розділіть комікс на фрагменти і дайте завдання студентам скласти його. Запропонуйте студентам записати комікс у вигляді розповіді з прямою/непрямою мовою і навпаки, запропонуйте студентам викласти свою розповідь у вигляді коміксу.

13. Обговоріть зі студентами особливості політичної карикатури. Запропонуйте студентам передати зміст карикатури на письмі. Обсудіть, як іноді малюнок або карикатура можуть більш чітко і стисло передати ідею порівняно з письмом.

14. Зробіть добірку статей за темами, що вивчаються, або темами для дискусій (різні країни, здоров'я, наркотики, сигарети, політика, економіка та ін.) і використовуйте їх як додатковий матеріал на заняттях з іноземної мови.

Клер Вордмен (Clare Wardman)[3], П.Гранді (P.Grundy)[4], П.Дерем (P.Dheram)[6], Нітія Рані (Nitya Rani)[6], Джеймс Ендрю Фармер (James Andrew Farmer)[5] пропонують такі завдання для роботи з газетами, які сприяють розвитку мислення студентів:

1. Виберіть статтю для обговорення. Запропонуйте студентам визначити ключові слова, вибрані для опису події, людини і т. д. та підібрати синоніми до цих слів. Обговоріть їх точне і додаткове значення. Проаналізуйте як вибір слів автором, щоб передати свою думку, впливає на розуміння описаної події. Обговоріть, як інше слово змогло б внести зміни в розуміння читачем події або людини. Використайте це обговорення, щоб допомогти студентам зрозуміти як вони використовують мову та життєвий досвід, щоб передати значення. Крім того, використайте це обговорення, щоб допомогти студентам зрозуміти як автори можуть впливати на читача або маніпулювати ним, примушуючи зробити певні висновки.

2. Запропонуйте студентам прочитати передовицю або лист до редактора про тему з якою вони близько знайомі. Нехай знайдуть слова, які використовує письменник, щоб виразити свою ідею. **Визначте стратегії, які використав письменник, щоб вплинути на мислення читачів.**

3. **Проаналізуйте і порівняйте різні статті про одну подію з різних газет.** Одним кольором визначте інформацію, яка спільна в двох статтях. Другим кольором відмітьте інформацію, яка відрізняється. Порівняйте, як два автори висвітлюють інформацію про події.

4. Запропонуйте студентам **написати лист редактору** у відповідь на передовицю або просто про якусь подію. Нехай це буде тема, яка відображає їх думки і відноситься до статті у газеті.

5. Запропонуйте студентам **намалювати політичну карикатуру**, щоб виразити свою точку зору на тему чи подію.

6. В газетних статтях часто проводиться опитування. Розгляньте, **як сформульовані запитання.** Напишіть свої запитання, проведіть опитування і звірте результати.

7. Запропонуйте студентам оцінити **ефективність передовиць** в досягненні цілей.

8. Запропонуйте студентам **проаналізувати об'яви** та знайти різні типи пропаганди.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що газети – джерело необмежених можливостей навчання: це дешево, широкодоступне, автентичне джерело мовного матеріалу, що містить велику кількість текстів різного типу/жанру, яке відіграє вирішальну роль у навчанні читання на іноземній мові, викликає автентичну реакцію і є одним з основних засобів ознайомлення зі сучасною культурою англомовних країн.

Завдання викладача – навчити студентів купувати і читати англомовні газети для себе. Звідси, по-перше, при роботі з газетою в аудиторії слід

стимулювати читання студентами газетного матеріалу, а потім і роботу над тим, що вони дізналися в процесі читання. Друге методологічне завдання викладача – навчити студентів вчитися самим, наскільки це можливо, залучаючи їх до автентичних, цікавих видів діяльності, краще у парах чи невеликих групах. Третє, більш широке завдання – забезпечити студентам доступ до важливого джерела інформації, яке також відображає важливі культурні та політичні реалії.

Посилання:

1. Малявин Д.В. Работа с газетой на английском языке в средней школе: Пособие для учителя. – М: Просвещение. 1981, – 128 с.
2. Фрейдлин, Е. Г. Обучение работе с прессой в старших классах лингвистического лицея [Текст] : [Фр. яз. как второй изучаемый иностр. яз.] / Е.Г. Фрейдлин // Иностранные языки в школе : Науч.-метод.журн. - 2004. - N1. - С. 38-43 . - ISSN 0130-6073
3. Clare Wardman. Making the News: A Motivating Writing Skills Project for ESL Student. The Internet TESL Journal, Vol. XVI, No. 1, January 2010, <http://iteslj.org/>
4. Grundy P. Newspapers. – Oxford University Press, 1999, – с. 133
5. James Andrew Farmer. How to Effectively Use News Articles in the EFL Classroom., The Internet TESL Journal, Vol. XIV, No. 12, December 2008, <http://iteslj.org/>
6. Premakumari Dheram, Nitya Rani. Using English Newspapers in the ESL/EFL Classroom. The Internet TESL Journal, Vol. XIII, No. 3, March 2007, <http://iteslj.org/>
7. Reach D. The Language of Newspapers. – Routledge, 2002, – с. 121
8. Sanderson P. Using Newspapers in the Classroom. – Cambridge University Press, 1999, – с. 275

Наукові праці.К., 2011- НУХТ,Вип. № 37,38. С. 309 – 313